

D E C I Z I E

20 mai 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele, judecătorul: Valeriu Doagă

Judecătorii: Ala Cobăneanu, Nadejda Toma
Liliana Catan și Sveatoslav Moldovan

examinând recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev și cererea Elenei Catîșev de alăturare la recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev și cererea Elenei Catîșev împotriva Zinaidei Burdiuja, intervenient accesoriu notarul Isiumbeli Elena cu privire la declararea nulității testamentului, contractului de donație, recunoașterea ca succesor nedemn, evacuarea din apartament, radierea vizei de reședință, recunoașterea dreptului de proprietate succesorală și partajul averii succesoriale, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014, prin care s-au respins apelurile declarate de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev și de Elena Catîșev, s-a admis apelul declarat de Burdiuja Zinaida, s-a casat hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 12 octombrie 2012, s-a emis o nouă hotărâre de respingere a acțiunii și s-a ridicat sechestru pe apartamentul nr. 11, str. Titulescu 12, mun. Chișinău, aplicat prin încheierea din 20 noiembrie 2014

c o n s t a ț ă :

La 12 martie 2003 Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a depus în interesele minorei Elena Catîșev și pensionarei Tamara Catîșev cerere de chemare în judecată împotriva Zinaidei Burdiuja, intervenient accesoriu notarul Isiumbeli Elena cu privire la declararea nulității testamentului, contractului de donație, împărțirea bunurilor succesoriale în cote-părți egale între Catîșev Elena, Catîșev Tamara și Burdiuja Zinaidei.

În motivarea cererii de chemare în judecată Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a indicat că la 08 mai 2002 Catîșev Alexandru a întocmit testament autentificat la notarul Isiumbeli Elena, prin care a testat toată averea soției Burdiuja Zinaidei.

La 27 septembrie 2002 Catîșev Alexandru a donat Zinaidei Burdiuja apartamentul nr. 11, str. Titulescu 12 mun. Chișinău.

Testamentul și contractul de donație sunt ilegale, deoarece la momentul întocmirii acestora Catîșev Alexandru suferea de cancer sigmoidal, i se administrau preparate stupefiante, care micșorau capacitatea de analiză și era în incapacitate de a conștientiza acțiunile.

Prin aceste acte au fost lezate interesele fiicei minore Catîșev Elena și a mamei defunctului Catîșev Tamara, deoarece conform art. 570 Codul civil aveau dreptul la o cotă-parte obligatorie din averea moștenită.

Cere Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău declararea nulității testamentului întocmit la 08 mai 2002 și contractului de donație din 27 septembrie 2002 din numele lui Catîșev Alexandru, împărțirea bunurilor succesoriale și a apartamentului nr. 11, str.

Titulescu 12, mun. Chișinău în cote-părți egale între moștenitorii: Catîșev Elena, Catîșev Tamara și Burdiuja Zinaida (f.d. 2-3, vol. I).

La 04 decembrie 2003 Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a depus cerere prin care a solicitat acceptarea minorei Catîșev Elena și a reprezentantului ei legal Catîșev Maria în calitate de coreclamant (f.d. 30, vol. I).

Prin procura din 14 martie 2001 Isiumbeli Valeriu a fost împuternicit de notarul Isiumbeli Elena să-i reprezinte interesele în instanța de judecată (f.d. 34, vol. I).

Reprezentantul Isiumbeli Valeriu a depus cerere de atragere în proces a Elenei Isiumbeli în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului (f.d. 33, vol. I).

La 29 noiembrie 2010 Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a depus cerere de modificare a pretențiilor împotriva Zinaidei Burdiuja, intervenient principal Catîșev Elena, intervenient accesoriu notarul Isiumbeli Elena solicitând declararea nulității testamentului din 08 mai 2002 întocmit de Catîșev Alexandru, contractului de donație din 27 septembrie 2002 și partajarea bunurilor succesoriale – apartamentul nr. 11, str. Titulescu, 12 mun. Chișinău în cote-părți egale moștenitorilor: Catîșev Tamara, Catîșev Elena și Burdiuja Zinaida.

În motivarea cererii de modificare a pretențiilor Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a indicat că Catîșev Tamara și Catîșev Elena au adresat organelor procuraturii petiție prin care au invocat că scrisul lui Catîșev Alexandru la întocmirea testamentului și contractului de donație nu-i aparține.

Temei de nulitate a actelor contestate invocă ne semnarea acestora de către Catîșev Alexandru (f.d. 193-194, vol. I).

La 22 noiembrie 2010 Catîșev Elena a depus cerere de chemare în judecată suplimentară împotriva Zinaidei Burdiuja, intervenient accesoriu notarul Isiumbeli Elena cu privire la anularea contractului de donație nr. 7478 din 27 septembrie 2002 și testamentului din 08 mai 2002, autentificate de notarul Isiumbeli Elena, conform căruia Catîșev Alexandru a testat averea sa Zinaidei Burdiuja.

În motivarea cererii Catîșev Elena a indicat că deși tatăl său, Catîșev Alexandru, a divorțat de mama sa Catîșev Maria, relațiile dintre ei erau bune, dânsul promițându-i că îi va da apartamentul litigios prin testament sau contract de donație.

Catîșev Alexandru a întocmit actele contestate în urma unui concurs de împrejurări grele, fiind sub influența substanțelor narcotice, neconștientizând acțiunile sale și fiind sub influența Zinaidei Burdiuja (f.d. 196-197, vol. I).

La 31 mai 2011 Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a depus în interesele Tamarei Catîșev cerere de chemare în judecată suplimentară, coreclamant Catîșev Elena împotriva Svetlanei Burdiuja, intervenient accesoriu notarul Isiumbeli Elena cu privire la recunoașterea nulității contractului de donație a apartamentului nr.11, str. Titulescu 12, semnat din numele lui Catîșev Alexandru în favoarea Zinaidei Burdiuja la 27 septembrie 2002; recunoașterea Zinaidei Burdiuja succesor nedemn persoană care nu are dreptul de a succede ca moștenitor legal sau ca moștenitor testamentar; recunoașterea dreptului de proprietate succesorală a moștenitorilor legali Catîșev Tamara și Catîșev Elena asupra succesiunii din apartamentul nr.11, str. Titulescu, 12, mun. Chișinău câte ½ cotă-parte fiecareia, evacuarea Zinaidei Burdiuja din apartamentul 11, str. Titulescu 12, mun. Chișinău fără acordarea altui spațiu locativ și radierea vizei acesteia din imobilul litigios.

În motivarea cererii suplimentare Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a indicat că Catîșev Alexandru a decedat în scurt timp de la încheierea actelor juridice.

Contractul de donație și testamentul nu este semnat de Catîșev Alexandru, ci de către Zinaida Burdiuja, care a acționat cu rea-voință și în mod meschin a însușit în proprietate personală întregul bun imobil (f.d.20-22, vol. II).

La 31 mai 2011 Catîșev Elena a depus cerere de a fi atras în calitate de reclamant pe motiv că a atins vârsta majoratului și este aptă de a-și apăra singură drepturile în instanța de judecată (f.d. 39, vol. II).

Prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 12 octombrie 2012 s-a admis acțiunea Procuraturii sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev și a Elenei Catîșev.

S-a recunoscut nul contractul de donație a apartamentului nr. 11, str. Titulescu 12, mun. Chișinău perfectat la 27 septembrie 2002 din numele lui Catîșev Alexandru pe numele Zinaidei Burdiuja, înregistrat sub nr. 7487 și autentificat de către notarul Isiumbeli Elena.

S-a partajat averea succesorală rămasă după decesul lui Catîșev Alexandru, decedat la 18 octombrie 2002, care constă din apartamentul nr. 11, str. Titulescu 12, mun. Chișinău și s-a atribuit succesorilor Catîșev Tamara, Catîșev Elena și Burdiuja Zinaida câte 1/3 cotă-parte ideală fiecareia din apartament.

S-a recunoscut dreptul de proprietate în ordine succesorală a Tamarei Catîșev, Elenei Catîșev și Zinaidei Burdiuja asupra 1/3 cotă-parte ideală pentru fiecare din apartamentul nr. 11, str. Titulescu 12, mun. Chișinău.

În rest a respins cerințele ca neîntemeiate (f.d. 167-173, vol. II).

La 31 octombrie 2012 Burdiuja Zinaida a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 12 octombrie 2012 (f.d. 175-179, vol. II).

La 01 noiembrie 2012 Catîșev Elena și Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev au declarat apeluri împotriva hotărârii Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 12 octombrie 2012 (f.d. 180-182, 183-187, vol. II).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2014 s-a admis cererea depusă de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău.

S-a aplicat sechestru pe apartamentul nr. 11, str. Titulescu, 12, mun. Chișinău (f.d. 157-158, vol. III).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 17 decembrie 2014 a respins apelurile declarate de Elena Catîșev și Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev.

A admis apelul declarat de Zinaida Burdiuja.

A casat hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 12 octombrie 2012 și a emis o nouă hotărâre prin care:

A respins acțiunile Procuraturii sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev și a Elenei Catîșev ca fiind neîntemeiate.

A ridicat sechestru pe apartamentul nr. 11, str. Titulescu 12, mun. Chișinău, aplicat prin încheierea din 20 noiembrie 2014 (f.d. 240-256, vol. III).

La 17 februarie 2015 Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a declarat în interesele Tamarei Catîșev recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014, solicitând admiterea acestuia, casarea ambelor hotărâri judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a indicat că instanța de apel eronat a constatat că organele procuraturii au apărut interesele Tamarei Catîșev în lipsa unei cereri prin care să se confirme voința ultimei, deoarece necesitatea suplinirii cerințelor de către procuror a fost condiționată de circumstanțele noi constatate în procesul examinării cauzei, prin concluzii/rapoarte de expertiză incontestabile.

Instanța de apel nu a dat apreciere probelor anexate la materialele cauzei și nu a indicat motivele respingerii acestora.

Burdiuja Zinaida a acționat față de Catîșev Alexandru cu rea-voință, urmărind scopul de dobândire în proprietate a bunului litigios, prejudiciind succesorii legali ai defunctului.

Instanța de apel a încălcat normele de drept procedural examinând pricina în lipsa notarului Isiumbeli Elena sau a succesorului acestuia în drepturi.

La 11 martie 2015 Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a declarat recurs suplimentar împotriva aceleiași decizii.

În motivarea cererii de recurs suplimentare Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău a indicat că nulitatea testamentului și contractului de donație se confirmă prin declarațiile Elenei Catîșev, Tamarei Catîșev, a martorilor Țvetco Olga, Iazu Boris, Șarinschi Alexandra și alte probe administrate la materialele cauzei, inclusiv concluziile expertizelor grafoscopice, prin care se confirmă că contractul de donație nu a fost semnat de Alexandru Catîșev.

Instanța de apel arbitrar a respins demersul de colectare a mostrelor de semnături, înscrisuri de la Burdiuja Zinaida și punerea acestora la dispoziția experților pentru a răspunde la întrebarea dacă Zinaida Burdiuja sau o altă persoană a întocmit semnătura lui Catîșev Alexandru în contractul de donație.

La 16 martie 2015 Catîșev Elena a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014, solicitând admiterea acestuia, casarea ambelor hotărâri judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererilor sale.

În motivarea cererii de recurs Catîșev Elena a indicat că la materialele cauzei sunt anexate probe incontestabile care confirmă existența temeiurilor de nulitate a contractului de donație.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin referința depusă la 08 aprilie 2015 Catîșev Elena a solicitat admiterea recursului declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev și examinarea cauzei în ședință publică.

Prin referința depusă la 16 aprilie 2015 Burdiuja Zinaida a solicitat respingerea recursurilor declarate de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău și de Catîșev Elena.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 06 mai 2015 recursul declarat de Catîșev Elena s-a considerat inadmisibil.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 06 mai 2015 a considerat recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău admisibil fără a prejudicia fondul și a dispus judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

La 14 mai 2015 Catîșev Elena a depus cerere de alăturare la recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev în limitele invocate pe baza materialelor din dosar și a

referințelor depuse de Catîșev Elena și Burdiuja Zinaida, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău copia dispozitivului și deciziei din 17 decembrie 2014 la 22 decembrie 2014 și 06 ianuarie 2015 (f.d. 261-262, vol. III).

Prin urmare, recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev la 17 februarie 2015 este depus în termen.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din actele pricinii rezultă că din viața în căsătorie înregistrată a Mariei Catîșev și a lui Alexandru Catîșev la 16 mai 1986 s-a născut fiica Catîșev Elena (f.d. 6, vol. I).

La 27 septembrie 1991 Catîșev Alexandru și Catîșev Maria au divorțat (f.d. 14, vol. I).

La 30 ianuarie 2001 Catîșev Alexandru a cumpărat de la Garștea Svetlana apartamentul nr. 11, str. N. Titulescu, 12, mun. Chișinău (f.d. 212, vol. I).

La 01 septembrie 2001 Catîșev Alexandru a înregistrat căsătoria cu Burdiuja Zinaida (d.s. 118, vol. I).

La 08 mai 2002 Catîșev Alexandru a depus la notar cerere că testează toată averea soției Burdiuja Zinaida (f.d. 36, vol. I).

La 08 mai 2002 notarul Isiumbeli Elena a autentificat testamentul lui Catîșev Alexandru prin care a testat toată averea Zinaidei Burdiuja (f.d. 4, 37, vol. I).

La 27 septembrie 2002 Catîșev Alexandru a depus la notar cerere că donează apartamentul nr. 11, str. N. Titulescu, 12, mun. Chișinău soției Burdiuja Zinaida (d. 8, vol. I)

Prin contractul de donație din 27 septembrie 2002, autentificat de notarul Isiumbeli Elena, Catîșev Alexandru a donat apartamentul nr. 11, str. N. Titulescu, 12, mun. Chișinău soției Burdiuja Zinaida (f.d. 5, vol. I).

La 18 octombrie 2002 Catîșev Alexandru a decedat (f.d. 10, vol. I).

La 02 decembrie 2002 Catîșev Tamara și Catîșev Elena au depus la Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău cerere prin care au solicitat intentarea unei acțiuni în judecată cu privire la declararea nulității contractului de donație (f.d. 195, vol. I).

La 12 martie 2003 Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev și cererea Elenei Catîșev au depus cerere de chemare în judecată împotriva Zinaidei Burdiuja, intervenient accesoriu notarul Isiumbeli Elena cu privire la declararea nulității testamentului, contractului de donație, recunoașterea ca succesor nedemn, evacuarea din apartament, radierea vizei de reședință, recunoașterea dreptului de proprietate succesorală și partajul averii succesoriale.

Instanțele judecătorești au emis hotărârile sus-menționate.

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că Judecătoria Botanica mun. Chișinău a examinat pricina cu aplicarea corectă a normelor de drept material și procedural.

Privitor la pretențiile cu privire la anularea testamentului din 08 mai 2002.

În conformitate cu art. 148 alin. (1) Codul de procedură civilă, pentru elucidarea unor aspecte din domeniul științei, artei, tehnicii, meșteșugurilor artisanale și din alte domenii, apărute în proces, care cer cunoștințe speciale, instanța dispune efectuarea unei

expertize, la cererea părții sau a unui alt participant la proces, iar în cazurile prevăzute de lege, din oficiu. Actele reviziei ori ale inspecțiilor departamentale, precum și raportul scris al specialistului, nu pot înlocui raportul de expertiză și nici exclude necesitatea efectuării expertizei în aceeași problemă.

Conform art. 22 alin. (1) Legea cu privire la expertiză judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale nr. 1086-XIV din 23 iunie 2000, raportul de expertiză este apreciat, în conformitate cu legislația de procedură, sub aspectul exactității, obiectivității și plenitudinii cercetărilor, precum și al eficienței și caracterului fundamental al metodelor de cercetare folosite la efectuarea expertizei.

Conform art. 50 alin. (1) și (2) Codul civil, în redacția legii din 1964, este nulă convenția care nu corespunde prevederilor legii, inclusiv convenția care lezează drepturile personale sau patrimoniale ale minorilor.

În cazul unei convenții nule fiecare parte este obligată să restituie celeilalte părți tot ce a primit în baza convenției, iar când nu este posibil de a restitui în natură cele primite, urmează să plătească valoarea lor în bani, dacă legea nu prevede alte efecte ale nulității convenției.

Prin raportul de expertiză nr. 974 din 10 mai 2011 Centrul Național de Expertize Judiciare a constatat că semnătura din numele lui Catîșev Alexandru din testamentul din 08 mai 2002, întocmit la notarul Isiumbeli Elena și din declarația către organele competente din numele lui Catîșev Alexandru și Catîșev Maria nr. 5445 din 27 iulie 2002 la notarul Isiumbeli Elene este executată de Catîșev Alexandru(f.d. 3-17, 28-37, vol. II).

Prin raportul de expertiză suplimentară complexă grafoscopică judiciară și psihiatrică legală post-mortem în comisie nr. 838, 45 f/f-2012 din 19 aprilie 2012 s-a constatat că semnăturile din numele lui Catîșev Alexandru în testamentul nr. 2801 din 08 mai 2002 și în declarația nr. 5445 din 27 iulie 2002 au fost executate de către Catîșev Alexandru (f.d. 81-104, vol. II).

Prin urmare, testamentul din 08 mai 2002 a fost semnat de către Catîșev Alexandru.

Judecătoria Botanica mun. Chișinău just a constatat că la momentul semnării testamentului din 08 mai 2002, Catîșev Alexandru a acționat cu discernământ și nu sunt temeiuri de anulare a acestui testament.

Or, Centrul medicilor de familie nr. 1 a comunicat că Catîșev Alexandru a fost luat la evidență de la 18 aprilie 2002 cu diagnosticul cancer al sigmei de gradul IV(f.d. 12, vol. I).

Fundația Medico-Socială Filantropică „Angelus Moldova” a comunicat pe parcursul evidenței că starea psiho-emoțională a pacientului Catîșev Alexandru a fost adecvată, conștiința clară, s-a orientat în spațiu și timp și la întrebări a răspuns corect (f.d. 45, vol. I).

Prin raportul de expertiză suplimentară complexă grafoscopică judiciară și psihiatrică legală post-mortem în comisie nr. 838, 45 f/f-2012 din 19 aprilie 2012 s-a constatat că în perioada semnării testamentului din 08 mai 2012 și contractului de donație din 27 septembrie 2002 Catîșev Alexandru nu prezenta careva dereglări psihice tranzitorii sau temporare și starea psihică a acestuia în perioadă semnării acestor documente putea înțelege acțiunile sale și dirija cu ele, putea acționa cu discernământ(f.d. 81-104, vol. II).

Informații similare despre starea lui Catîșev Alexandru au comunicat și martorii Carafizi Natalia și Țvetcox Olga, (f.d. 80-83, 84-86 vol. I).

Prin raportul de expertiză psihiatrică legală nr. 60 f/f-2004 și suplimentul nr. 65 F/F-2006 s-a constatat că Catîșev Alexandru își putea înțelege acțiunile și putea dirija cu ele (f.d.104-105, 148, vol. I).

Prin raportul de expertiză medico-legală în comisie nr. 371 s-a constatat că preparatele medicamentoase morfina și omnopornul pot influența asupra stării psihologice a pacientului în sensul micșorării barierei psiho-volitive de a se opune influenței din partea altei persoane, dar numai în cazurile de supradozare a medicamentelor respective și că în documentele medicale ale lui Catîșev Alexandru nu sunt consemnate semne clinice, ce ar semnaliza supradozarea preparatelor medicale sus-indicate la bolnav pe parcursul tratamentelor medicamentoase aplicate, inclusiv la 08 mai 2002 și 27 septembrie 2002, ceea ce permite de a afirma că la momentul semnării actelor juridice Catîșev Alexandru a acționat cu discernământ (f.d. 159-162, vol. I).

Mai mult ca atât, în perioadă întocmirii testamentului la 08 mai 2002 lui Catîșev Alexandru nu i-a fost administrate stupefiante care ar fi putut afecta discernământul acestuia.

Or, la 25 decembrie 2002 Institutul Oncologic a comunicat că Catîșev Alexandru suferea de cancer a porțiunii proximale a colonului sigmoid, s-a aflat la tratament de la 30 aprilie 2002 până la 03 iunie 2002 și în legătură cu progresarea maladiei a fost eliberat certificat pentru administrarea stupefiantelor de către medicul de familie la 23 august 2002 și repetat la 09 septembrie 2002 (f.d. 11, vol. I).

Prin urmare, nu sunt temeiuri de a considera că la momentul întocmirii testamentului Catîșev Alexandru a acționat fără discernământ și că testamentul din 08 mai 2002 urmează a fi anulat.

Privitor la pretențiile de anularea a contractului de donație din 27 septembrie 2002.

Conform art. 43 alin. (1) Codul civil, în redacția legii din 1964, se consideră convenții actele săvârșite de cetățeni sau organizații în scopul de a naște, modifica sau stinge drepturi sau obligații civile.

Prin raportul de expertiză nr. 974 din 10 mai 2011 Centrul Național de Expertize Judiciare a constatat că semnătura din numele lui Catîșev Alexandru din contractul de donație din 27 septembrie 2002, înregistrat cu numărul nr. 7487 la notarul Isiumbeli Elena și în Registrul general notarial al biroului notarului Isiumbeli Elena deschis la 27 septembrie 2002 și completat la 15 noiembrie 2002 cu compartimentul cercetat la pagina 4 cu numărul 7487 nu sunt executate de către Catîșev Alexandru, ci de o altă persoană cu imitarea unei semnături originale ale acestuia (f.d. 3-17, 28-37, vol. II).

Prin raportul de expertiză grafoscopică în comisie nr. 1921 din 07 septembrie 2011 s-a constatat că semnătura din numele lui Catîșev Alexandru din contractul de donație din 27 septembrie 2002 nu a fost executată de Catîșev Alexandru, dar de către o altă persoană cu imitarea unei semnături autentice a acestuia (f.d. 46-51, vol. II).

Prin raportul de expertiză suplimentară complexă grafoscopică judiciară și psihiatrică legală post-mortem în comisie nr. 838, 45 f/f-2012 din 19 aprilie 2012 s-a constatat că semnăturile din numele lui Catîșev Alexandru în contractul de donație nr. 7487 din 27 septembrie 2002 și în registrul general notarial al notarului Isiumbeli Elena în rubrica „7487” au fost executate de una și aceeași persoană.

Semnăturile din cererea din numele lui Catîșev Alexandru către Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău nr. 31841 din 24 septembrie 2002 și din cererea din numele Zinaidei Burdiuja către Oficiul Cadastral Teritorial nr. 38150 din 27 septembrie 2002 au fost executate de una și aceeași persoană.

Semnăturile din numele lui Catîșev Alexandru în contractul de donație din 27 septembrie 2002 și în registrul general notarial al biroului notarului Isiumbeli Elena început la 27 septembrie 2002 și terminat la 15 noiembrie 2002, nu au fost executate de Catîșev Alexandru.

Semnăturile din numele lui Catîșev Alexandru din contractul de donație din 27 septembrie 2002 și din registrul notarial al biroului notarului Isiumbeli Elena început la

27 septembrie 2002 și terminat la 15 noiembrie 2002 nu a fost posibil de stabilit dacă au fost executate de Burdiuja Zinaida.

Semnăturile din cererea din numele lui Catîșev Alexandru către Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău nr. 31841 din 24 septembrie 2002 și din cererea din numele Zinaidei Burdiuja către Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău nr. 38150 din 27 septembrie 2002 nu au fost executate de Catîșev Alexandru, dar de Burdiuja Zinaida(f.d. 81-104, vol. II).

Prin raportul de expertiză nr. 1231 din 17 iulie 2013 s-a constatat că semnăturile din numele lui Catîșev Alexandru în contractul de donație din 27 septembrie 2002, cererea din 27 septembrie 2002 adresată notarului Isiumbeli Elena și registrul notarial al biroului notarului Isiumbeli Elena început la 27 septembrie 2002 și terminat la 15 noiembrie 2001 au fost executate de una și aceeași persoană și nu este posibil de stabilit dacă au fost executate de Burdiuja Zinaida /f.d. 24-32, vol. III).

Prin raportul de expertiză nr. 856, 999 CNEJ și 28 CML din 29 mai 2014 s-a constatat că semnăturile din numele lui Catîșev Alexandru în contractul de donație din 27 septembrie 2002, cererea din 27 septembrie 2002 adresată notarului Isiumbeli Elena și în registrul general notarial al biroului notarului Isiumbeli Elena au fost executate de una și aceeași persoană și nu a fost posibil de constatat dacă au fost executate de Burdiuja Zinaida(f.d. 107-126, vol. III).

În aceste circumstanțe se constată că Catîșev Alexandru nu a semnat contractul de donație din 27 septembrie 2002 și prima instanță întemeiat a anulat acest contract.

Or, conform art. 46 Codul civil, în redacția legii din 1964, convențiile în scris trebuie să fie semnate de persoanele care le încheie.

Este apreciat critic argumentul că semnătura lui Catîșev Alexandru la momentul încheierii contractului de donație din 27 septembrie 2002 putea fi afectată de medicamentele administrate.

Or, prin raportul de expertiză nr. 856, 999 CNEJ și 28 CML din 29 mai 2014 s-a constatat că preparatele omnopol, promedol și morfii au un efect analgetic pronunțat și administrarea lor nu afectează sistemul locomotor, iar în literatura de specialitate lipsește informație despre careva acțiuni asupra sistemului locomotor la folosirea lor un timp scurt sau îndelungat în bolile oncologice (f.d. 107-126, vol. III).

În afară de aceasta, conform art. 42 alin. (1), (2) și (3) Legea cu privire la notariat nr. 1153-XIII din 11 aprilie 1997, în vigoare la momentul încheierii contractului de donație, la efectuarea actelor notariale, notarii stabilesc identitatea și verifică capacitatea juridică și de exercițiu a părților care s-au adresat pentru efectuarea de acte notariale, a reprezentanților lor sau a reprezentanților persoanei juridice, cu excepția cazurilor în care se solicită întocmirea de copii legalizate sau acordarea de consultații juridice notariale. În cazul întocmirii de tranzacții de către reprezentanții părților, se verifică împuternicirile lor.

Acordurile autentificate notarial și alte documente sînt semnate de părți în prezența notarului. Dacă acordul sau un alt document este semnat în lipsa notarului, semnatarul trebuie să confirme personal că documentul a fost semnat de el.

Dacă partea, din cauza unui defect fizic, unei boli sau din alte cauze, nu poate semna personal, atunci ea poate împuternici o altă persoană să semneze documentul în prezența sa și în prezența notarului. În acest caz se va indica din ce cauză partea care a cerut efectuarea actului notarial nu poate semna personal documentul.

Având în vedere că semnătura lui Catîșev Alexandru nu a fost executată de către acesta, contractul de donație a fost autentificat cu încălcarea normelor de drept citate.

Curtea de Apel Chișinău arbitrar a constatat că semnătura din numele lui Catîșev Alexandru în contractul de donație din 27 septembrie 2002 ar fi putut fi afectată din cauza bolii de care suferea.

Afirmațiile instanței de apel că semnătura lui Catîșev Alexandru în contractul de donație din 27 septembrie 2002 se aseamănă cu semnătură acestuia din livretul militar eliberat la 30 mai 1968 sunt declarative.

Or, semnătura din numele lui Catîșev Alexandru aplicată pe livretul militar la 30 ianuarie 1968 a fost aplicată cu mult timp înainte de autentificarea contractului de donație.

Prin urmare, având în vedere că contractul de donație din 27 septembrie 2002 nu a fost semnat de Catîșev Alexandru, rezultă că acesta a fost întocmit cu încălcarea prevederilor legale și este nul.

În acest sens se rețin și declarațiile martorilor Cojocar Silvia, Șirinschii Alexandru care au comunicat că Catîșev Alexandru mereu spunea că apartamentul va rămâne fiicei (f.d. 73-74,75-77, vol. I).

Judecătoria Botanica mun. Chișinău justificat a partajat apartamentul nr. 11, str. N. Titulescu, 12, mun. Chișinău câte 1/3 cotă-parte Zinaidei Burdiuja, Tamarei Catîșev și Elenei Catîșev.

Conform art. 570 Codul civil, în redacția legii din 1964, minorii sau copiii incapabili de muncă ai celui ce a lăsat moștenirea (inclusiv cei înfiați), precum și soțul și părinții (înfietorii) incapabili de muncă și cei ce erau întreținuți de defunct moștenesc, independent de conținutul testamentului, cel puțin două treimi din cota, ce s-ar fi cuvenit fiecăruia din ei în caz de succesiune legală (cotă obligatorie). La stabilirea mărimii cotei obligatorii ce ține seama și de valoarea bunurilor succesoriale, formate din mobilierul obișnuit din casă și obiectele de uz casnic.

În corespundere cu norma de drept citată, la momentul decesului lui Alexandru Catîșev la 18 octombrie 2002, moștenitori legali cu o cotă-parte de 2/3 ai averii acestuia erau fiica minoră Catîșev Elena, născută la 16 mai 1986 și mama defunctului Catîșev Tamara, care era pensionară.

Conform art. 568 alin. (1) Codul civil, în redacția legii din 1964, orice cetățean poate lăsa prin testament toate bunurile sale sau o parte din ele (inclusiv mobilierul obișnuit din casă și obiectele de uz casnic) uneia sau mai multor persoane, atât celor care fac parte, cât și celor care nu fac parte din cercul moștenitorilor legali, precum și statului sau diferitelor organizații de stat, cooperatiste și obștești.

Având în vedere că nu sunt temeiuri de anulare a testamentului lui Catîșev Alexandru din 08 mai 2002 prin care a testat averea Zinaidei Burdiuja, că Catîșev Elena și Catîșev Tamara au dreptul la 2/3 cotă-parte din averea rămasă, prima instanță just a partajat averea succesorală câte 1/3 cotă-parte fiecareia.

Conform art. 565 alin. (1) Codul civil, în redacția legii din 1964, nu au dreptul de a succede nici ca moștenitori legali și nici ca moștenitori testamentari cetățenii, care prin actele lor nelegale, îndreptate împotriva celui ce a lăsat moștenirea, împotriva vre-unuia din moștenitorii lui sau împotriva înfăptuitorii ultimei lui voințe, exprimate în testament, au contribuit la chemarea lor la succesiune, dacă aceste împrejurări au fost confirmate pe cale judecătorească.

Judecătoria Botanica mun. Chișinău corect a respins pretențiile cu privire la declararea Zinaidei Burdiuja succesor nedemn.

Nu s-a constatat că Burdiuja Zinaida a acționat împotriva voinței defunctului, deoarece la 08 mai 2002 Catîșev Alexandru a testat acesteia toată averea, inclusiv apartamentul nr. 11, str. Titulescu, 12, mun. Chișinău.

Așadar, instanțele de judecată just au respins pretențiile cu privire la radierea vizei Zinaidei Burdiuja și evacuarea din apartament.

Privitor la cererea Elenei Catîșev cu privire la alăturarea la recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev, instanța de

recurs constată că urmează a fi respinsă pe motiv că Codul de procedură civilă nu prevede așa cale de atac.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că Curtea de Apel Chișinău a aplicat și interpretat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele administrate, iar hotărârea Judecătorei Botanica mun. Chișinău din 12 octombrie 2012 este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea normelor de drept material și procedural, cu verificarea și aprecierea probelor administrate în conformitate cu art. 130 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2014 și se menține hotărârea Judecătorei Botanica mun. Chișinău din 12 octombrie 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev și cererea Elenei Catîșev împotriva Zinaidei Burdiuja, intervenient accesoriu notarul Isiumbeli Elena cu privire la declararea nulității testamentului, contractului de donație, recunoașterea ca succesor nedemn, evacuarea din apartament, radierea vizei de reședință, recunoașterea dreptului de proprietate succesorală și partajul averii succesoriale.

Se respinge cererea Elenei Catîșev cu privire la alăturarea la recursul declarat de Procuratura sect. Botanica mun. Chișinău în interesele Tamarei Catîșev.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte,

Judecătorul:

Valeriu Doagă

Judecătorii:

Ala Cobăneanu

Nadejda Toma

Liliana Catan

Sveatoslav Moldovan